

Handlingsplan 2018

FORORD

Handlingsplan 2018

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har hermed glæden af at kunne præsentere sin handlingsplan for 2018. Handlingsplanen har til formål at give EVA's interessenter et indblik i, hvilke temaer instituttet sætter fokus på i 2018.

Tre ambitioner frem mod 2020

Afsættet for handlingsplanen er EVA's 2020-strategi, der beskriver tre vigtige ambitioner for instituttets arbejde med at gøre danske uddannelser og dagtilbud bedre:

- Vi leverer vidensbaserede bidrag til løsninger til fremtidens uddannelser og dagtilbud.
- Vi leverer viden, som går på tværs af uddannelses- og dagtilbudssystemet.
- Vi er anerkendte og anvendte eksperter på vores felt.

Handlingsplanen for 2018 tager sit afsæt i disse tre ambitioner:

Løsningsorientering og styrket vidensomsætning

EVA vil levere viden og anbefalinger, som kan bidrage til at håndtere de udfordringer, som beslutningstagere og professionelle i uddannelses- og dagtilbudssystemet står over for. Det betyder, at vi gennemfører analyser, som kan gøre beslutningstagere og professionelle klogere på, *hvorfor* givne udfordringer opstår, og ikke mindst *hvordan* man arbejder for bedst muligt at imødekomme disse. På den måde vil vi levere viden og anbefalinger, der kan medvirke til at kvalificere beslutninger og praksis. EVA ser det som en særlig vigtig opgave at bidrage til at styrke vidensgrundlaget for de professionelle, som arbejder i og på tværs af uddannelsessystemet, fx lærere og pædagoger. Som et vigtigt element i arbejdet med vidensbaserede bidrag til løsninger vil vi derfor styrke omsætningen af EVA's viden ved bl.a. at fokusere på, at ny viden formidles og præsenteres på mange måder, dvs. både skriftligt, visuelt, via udviklingsredskaber og via målgruppeinddragelse og samskabelse.

Skarpt blik for udfordringer, der går på tværs af uddannelses- og dagtilbudssystemet

EVA har en unik position i forhold til at kunne se på tværs af niveauerne i uddannelse og dagtilbud. I 2018 vil vi yderligere skærpe blikket på overgange og tværgående temaer. Vi vil desuden fokusere på, at viden og ekspertise opbygget inden for ét område beriger EVA's virke inden for andre områder.

Efterspurgt ekspertviden om uddannelse og dagtilbud

Vi ønsker i endnu højere grad fremover at stille EVA's viden og ekspertise til rådighed som et afsæt, når beslutninger om fremtidens uddannelser og dagtilbud skal træffes. Det vil i 2018 være et

fokuspunkt for EVA i endnu højere grad at bidrage med ekspertviden og -perspektiver til den offentlige debat, nationale og kommunale beslutningstagere, praktikere, organisationer m.fl.

Handlingsplanens byggesten

Handlingsplan 2018 er opbygget af to forskellige elementer: prioriterede ekspertområder og temaer. Et *prioriteret ekspertområde* er et fagligt felt, som EVA allerede har viden inden for, og som vi prioriterer at vedligeholde og videreudvikle. Med afsæt i eksisterende viden og eventuelt suppleret med mindre nye analyser vil vi således løbende formidle viden til den offentlige debat, beslutningstagere m.fl. om netop de prioriterede ekspertområder. Et ekspertområde vil typisk trække på viden fra flere af EVA's enheder.

Et *tema* er sammenlignet med et ekspertområde et særligt og/eller nyt fokusområde, som vi prioriterer at udforske gennem én eller flere, typisk lidt større, konkrete undersøgelser eller evalueringer af den faglige tematik. De valgte temaer er hver især relateret mere eller mindre direkte til de mere overordnede prioriterede ekspertområder og bidrager gennem større, fokuserede analyser til at udvikle disse. Et tema kan høre hjemme inden for et bestemt uddannelsesområde, fx dagtilbud eller grundskole, men vil ofte også gå på tværs af de forskellige uddannelsesområder og således blive undersøgt ved fx at inddrage både feltet ungdomsuddannelse og feltet videregående uddannelse.

Prioriteringen af ressourcer til aktiviteter under henholdsvis ekspertområder og temaer er forskellig fra område til område, hvilket primært afspejler målgruppernes forskellige behov. Således vil områderne dagtilbud, grundskole og ungdomsuddannelse i 2018 anvende hovedparten af ressourcerne på de beskrevne temaer, mens det modsatte vil være tilfældet for områderne videregående uddannelse og voksen-/efteruddannelse.

På de kommende sider anvendes endvidere betegnelsen et *fortløbende projekt* til at beskrive de undersøgelser eller evalueringer (fx forløbsstudier), der løber over flere år. Disse er allerede igangsat med afsæt i et valgt tema og som led i en tidligere handlingsplan.

Større bredde i EVA's produkter

EVA's viden bliver brugt af et bredt spektrum af målgrupper – fra politikere og embedsmænd over kommunale institutionsledere og rektorer til pædagoger og lærere. For at imødekomme behovene hos de mange forskellige målgrupper og for at realisere de strategiske ambitioner har EVA fokus på løbende at udvikle og udvide repertoiret af videns- og formidlingsprodukter. Derfor vil arbejdet med ekspertområder og temaer i handlingsplanen for 2018 blive udmøntet i en større bredde i produkterne, herunder fx:

- Evalueringsrapporter
- Analyserapporter
- Korte notater
- Inspirationskataloger
- Vidensopsamlinger
- Pjecer og plakater
- Redskaber til praksisudvikling
- Konferencer

- Workshops, videnssaloner og gå-hjem-møder
- Analyser og debatindlæg i dagspressen.

Vi håber, at handlingsplanen for 2018 vil give EVA's interessenter samt institutioner og andre interesserede et nyttigt indblik i EVA's kommende arbejde og den sammenhæng, det indgår i.

God læselyst.

Linda Nielsen
Bestyrelsesformand

Mikkel Haarder
Direktør

INDHOLD

Handlingsplan 2018

1	Dagtilbud for børn	7
2	Grundskole	10
3	Ungdomsuddannelse	14
4	Videregående uddannelse	18
5	Voksen- og efteruddannelse	21
6	Tværgående temaer	24
7	Netværk	27

1 Dagtilbud for børn

På dagtilbudsområdet vil EVA fortsætte arbejdet med at understøtte vidensbaseringen i alle led i styringskæden – fra policyudvikling til pædagogisk praksis. Samtidig fastholder EVA sit fokus på kvalitet i dagtilbud med afsæt i de publikationer og aktiviteter, som EVA har gennemført i 2016-17, og med fokus på en række af initiativerne i aftalen *Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet*.

Ekspertområder – dagtilbud

EVA vil bidrage med viden og perspektiver til den offentlige debat, nationale og kommunale beslutningstagere på alle niveauer, organisationer m.fl. Vi vil indsamle og formidle eksisterende viden samt gennemføre mindre analyser af aktuelle tendenser inden for følgende prioriterede ekspertområder:

Kvalitet i dagtilbud

Der er en stadig stigende opmærksomhed på dansk og international viden om, at stærke læringsmiljøer i dagtilbud gør en forskel for børns udvikling og trivsel. Ikke bare her og nu, men langt ind i voksenlivet. Det gælder også børn i udsatte positioner. EVA formidler løbende viden om, hvad der er af betydning for at skabe god kvalitet, og hvordan arbejdet hermed kan organiseres, prioriteres og tilrettelægges på dagtilbudsområdet. Et aktuelt fokus i 2018 er på at styrke brugen af denne viden i udviklingen af praksis.

Evalueringskultur

En systematisk planlægning af og opfølgning på den pædagogiske praksis og børns trivsel, udvikling og læring er afgørende for kontinuerligt at udvikle og sikre kvaliteten i læringsmiljøet. Aktuelt vil EVA i 2018 fokusere på, hvordan der skabes en stærk evalueringskultur i forbindelse med den styrkede pædagogiske læreplan, samt på udbredelsen og anvendelsen af børneperspektiver som evalueringsredskab.

Det sammenhængende børneliv

Sammenhæng mellem børns læringsmiljø i dagtilbud og børns læringsmiljø i hjemmet eller i overgangen mellem dagtilbud og henholdsvis SFO og skole samt eventuelt særlig støtte understøtter børns trivsel, udvikling og læring. Hertil kommer, at god faglig ledelse og sammenhæng i den kommunale styringskæde er en afgørende rammebetingelse for arbejdet med sammenhæng i børns liv. EVA formidler viden om det sammenhængende børneliv som ét element i sin generelle vidensformidling. Aktuelt er EVA bl.a. optaget af ledelse på dagtilbudsområdet.

Kvalitet i fritids- og klubtilbud

Fritids- og klubtilbud er et område, som EVA gennem en undersøgelse for Undervisningsministeriet bidrager til ny viden om i 2018, og EVA vil i forlængelse heraf bidrage med sin ekspertise med henblik på et styrket vidensgrundlag for områdets nationale og kommunale beslutningstagere og organisationer.

Temaer – dagtilbud

EVA vil bidrage med ny viden og nye perspektiver til den offentlige debat, nationale og kommunale beslutningstagere på alle niveauer, organisationer m.fl. Vi vil tilvejebringe ny viden ved at gennemføre analyser inden for følgende prioriterede temaer:

Formidling af forskning til dagtilbud

Med henblik på at bidrage til en stærkere vidensbaseret af det pædagogiske arbejde på dagtilbudsområdet har EVA siden 2007 samlet kvalitetsvurderet aktuel forskning i databasen Nordic Base of Early Childhood Education and Care (NB-ECEC). NB-ECEC blev redesignet i slutningen af 2017 med fokus på brugervenlighed, og EVA vil derfor i samarbejde med Uddannelsesdirektoratet i Norge og Skolverket i Sverige i 2018 fortsat have fokus på udbredelsen og anvendelsen af databasen blandt målgruppen.

I forlængelse af forskningskortlægningen og EVA's internationale samarbejde har EVA siden 2008 formidlet udvalgte forskningsresultater i magasinet *Bakspejlet*, som henvender sig til pædagogiske ledere på dagtilbudsområdet. EVA har ud fra de hidtidige erfaringer og viden om målgruppens brug af medier og viden i praksis i 2017 videreudviklet formidlingskonceptet. I 2018 vil der derfor være fokus på udbredelsen og anvendelsen af den hyppigere og mere digitale formidling af viden blandt målgruppen. Temaet om formidling af forskning bidrager primært til ekspertområdet *kvalitet i dagtilbud*.

Organisering og ledelse

Den kommunale ledelsesstruktur på dagtilbudsområdet har udviklet sig siden EVA's undersøgelse af områdeledelse i 2012, og EVA vil derfor opdatere viden herom. Pædagogisk ledelse er af betydning for en god og effektiv organisering af læringsmiljøet, faglig medarbejderudvikling og læringsmiljøer af god kvalitet for børnene. Samtidig er ledelse i fokus i forbindelse med implementeringen af initiativer i aftalen *Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet*. EVA vil kortlægge og mobilisere viden om god pædagogisk ledelse til ledere på alle niveauer i styringskæden. Temaet ligger under ekspertområdet *det sammenhængende børneliv*.

Evaluering af den styrkede pædagogiske læreplan

Pr. 1. juli 2018 forventes den styrkede pædagogiske læreplan at træde i kraft. Den pædagogiske læreplan er dagtilbudslederens redskab til at planlægge og følge op på kvaliteten af læringsmiljøet. Evalueringer og anden understøttelse af implementeringen af den pædagogiske læreplan fra bl.a. EVA har gennem årene bidraget til at justere rammerne omkring læreplanen og måden at arbejde med læreplanen på. EVA vil i 2018 og årene frem fortsat følge implementeringen og resultaterne af den pædagogiske læreplan. Temaet falder under ekspertområdet *evalueringskultur*.

2 Grundskole

I forlængelse af EVA's bidrag til evaluerings- og følgeforskningsprogrammet for folkeskolen vil EVA i 2018 se nærmere på den gode og motiverende undervisning. Specifikt vil vi se på, hvordan man kan beskrive og karakterisere det gode læringsmiljø. Vi vil desuden have fokus på temaer som læringsmiljø, nytilkomne elever i grundskolen og teamsamarbejde.

Ekspertområder – grundskolen

EVA vil bidrage med viden og perspektiver til den offentlige debat, nationale og kommunale beslutningstagere på alle niveauer, organisationer m.fl. Vi vil indsamle og formidle eksisterende viden samt gennemføre mindre analyser af aktuelle tendenser inden for følgende prioriterede ekspertområder:

God og motiverende undervisning

Viden om den gode og motiverende undervisning er grundlaget for et professionelt arbejde i grundskolen. EVA udvikler og vedligeholder viden om, hvordan man kan udvikle den gode og motiverende undervisning og det gode læringsmiljø, således at det udfordrer og udvikler elevernes forskellige læringsforudsætninger – og dermed deres udbytte af undervisningen. Aktuelt vil arbejdet med *god og motiverende undervisning* rumme ekspertemner som motivation, feedback, undervisningsdifferentiering samt teknologi og digitalisering.

Ledelse, samarbejde og skoleudvikling

Forudsætningen for at kunne skabe en professionel skole og skolekultur, hvor arbejdet med elevernes læring er i centrum, er dygtig ledelse og et konstruktivt samarbejde både indadtil og udadtil. EVA udvikler og vedligeholder viden om skolens ledelse og organisation og bidrager herigennem til det aktuelle arbejde med fx at udvikle læreres og pædagogers professionelle læringsmuligheder i skolen samt arbejdet med at implementere aktuelle reformtiltag. Aktuelt vil arbejdet med *ledelse, samarbejde og skoleudvikling* rumme ekspertemner som lærer-pædagog-samarbejde, pædagogisk ledelse, teamsamarbejde og folkeskolereform.

Inkluderende læringsmiljøer

At undervise elever med særlige behov – fx elever med læringsvanskeligheder eller tosprogede elever – kræver en specifik faglig indsigt og en viden om, hvilke indsatser og tiltag som er gunstige i forhold til at skabe et inkluderende læringsmiljø for alle børn. EVA udvikler og vedligeholder viden om, hvordan man kan skabe rammer og konkrete pædagogiske tiltag, som understøtter en givende og inkluderende undervisning for elever med særlige behov. Aktuelt vil arbejdet med *inkluderende læringsmiljøer* rumme ekspertemner som modtagelsesklasser og inklusion.

Overgange

Vellykkede overgange mellem dagtilbud og grundskole og mellem grundskole og ungdomsuddannelse er en forudsætning for et godt uddannelsesforløb. EVA udvikler og vedligeholder viden, som er med til at øge indsigten i, hvordan børn og unge oplever uddannelsessystemets overgange, og hvad de professionelle kan gøre for at skabe så givende forløb som muligt – både organisatorisk, i forhold til samarbejde og mht. den konkrete

undervisning. Aktuelt vil arbejdet med *overgange* rumme ekspertemner som indskoling/SFO og udskoling.

Temaer – grundskole

EVA vil bidrage med ny viden og nye perspektiver til den offentlige debat, nationale og kommunale beslutningstagere på alle niveauer, organisationer m.fl. Vi vil tilvejebringe ny viden ved at gennemføre analyser inden for følgende prioriterede temaer:

Karakteristik af læringsmiljøer

Der har i de senere år været et stigende fokus på måling af elevpræstationer (outcome-målinger). Fokus har her i særlig grad været rettet mod at belyse den dimension af undervisningens kvalitet, der angår undervisningens faglige resultat. Læringsmiljøet som forudsætning for den gode undervisning og de gode faglige resultater er imidlertid et underbelyst emne i Danmark. Ambitionen med dette tema er derfor at bidrage til at kvalificere udviklingen af den gode undervisning ved at undersøge, hvordan man kan udforme en kvantificerbar karakteristik af læringsmiljøet i en skoleklasse.

Arbejde med temaet vil tage afsæt i eksisterende erfaringer med at beskrive og karakterisere læringsmiljøer samt bidrage med nye anvendelsesorienterede måder at arbejde med dette på. Temaet vil bidrage til at udvikle *læringsmiljø* som begreb (dvs. beskrive, hvad et læringsmiljø består af, og hvordan det spiller ind i forhold til elevernes læring) samt udvikle viden om, hvordan man kan karakterisere læringsmiljøer på en meningsfuld måde, således at lærere og pædagoger kan bruge det som afsæt for deres konkrete og fortløbende arbejde med at udvikle undervisningen. Temaet ligger under ekspertområdet *god og motiverende undervisning*.

Nytilkomne elever i grundskolen

Med stigningen i antallet af modtagelsesklasser i løbet af de senere år vil der fremover være en væsentlig opgave for kommunerne i at inkludere nytilkomne elever i grundskolens almene klasser. Eleverne må maksimalt være to år i en modtagelsesklasse, og det forventes på baggrund af et øget antal elever i modtagelsesklasser i 2015, at kommunerne netop i den kommende tid vil have en særlig opmærksomhed på opgaven med at inkludere nytilkomne elever.

EVA har i 2016 lavet en rapport om modtagelsesklasser, der peger på, at skolerne oplever vurderingen af elevens overgang til almen undervisning som vanskelig, og at der efterspørges et bedre grundlag at foretage vurderingen på. I den forbindelse er der et stort behov for anbefalinger om, hvordan denne inklusion bedst tilrettelægges. I bestræbelsen på at kvalificere det igangværende inklusionsarbejde yderligere ønsker EVA med dette tema at bygge videre på den eksisterende viden og bidrage med ny viden til kommunerne om, hvilke muligheder og udfordringer der er forbundet med inklusion af nytilkomne elever. Temaet ligger under ekspertområdet *inkluderende læringsmiljøer*.

Teamsamarbejde og professionel læring

Folkeskolereformen har aktualiseret skolernes fokus på at være dygtige til skoleudvikling, dvs. til at skabe de bedst mulige organisatoriske og skolekulturelle betingelser for ledelsens, lærernes og pædagogernes arbejde med elevernes læringsmuligheder. De professionelle teamsamarbejde fremhæves ofte som en hjørnesten i den forbindelse, idet teamet som et professionelt læringsfællesskab ses som et oplagt forum for faglig udveksling og sparring og dermed som et forum, hvor lærerne og pædagogerne sammen kan udvikle deres kompetencer i forhold til at bedrive den bedst mulige undervisning. Men hvordan står det egentlig til med teamsamarbejde anno 2018? I hvilken grad er teamet et forum for arbejdet med elevernes læring? Og i hvilken grad

fungerer det som et rum for koordinering og udveksling af information? Hvilken rolle spiller teamet for skolens samlede kapacitetsopbygning – og hvad er ledelsens opgave i den forbindelse? Det er nogle af de spørgsmål, som arbejdet med temaet vil søge at kaste lys på og ad den vej bidrage med ny viden om, hvordan teamet bliver et så professionelt og fagligt kvalificerende samarbejde som muligt. Temaet ligger under ekspertområdet *ledelse, samarbejde og skoleudvikling*.

3 Ungdomsuddannelse

I 2018 fortsætter EVA arbejdet med at følge erhvervsuddannelsesreformen og gymnasireformen. Derudover vil vi stille skarpt på den reform, der forventes at komme af de forberedende tilbud, herunder bidrage med viden og perspektiver til implementeringen. EVA vil tage temaerne feedback og prøveformer på erhvervsuddannelserne samt pædagogisk ledelse og teamsamarbejde på de gymnasiale uddannelser op. Endvidere vil vi se nærmere på kreativitet på ungdomsuddannelserne og fortsætte arbejdet med det fortløbende projekt om uddannelsesparathed.

Ekspertområder – ungdomsuddannelserne

EVA vil bidrage med viden og perspektiver til den offentlige debat, beslutningstagere på alle niveauer samt de professionelle på ungdomsuddannelserne. Vi vil videreudvikle og formidle eksisterende viden samt gennemføre mindre analyser af aktuelle tendenser inden for følgende prioriterede ekspertområder:

God og motiverende undervisning på ungdomsuddannelserne

Viden om god og motiverende undervisning er afgørende for, at ungdomsuddannelserne kan leve op til ambitionerne om at gøre alle elever så dygtige, som de kan blive, og sikre en god elevtrivsel. EVA videreudvikler og vedligeholder viden om, hvordan uddannelserne kan tilrettelægge undervisning og læringsmiljøer, der rykker alle elever lærings- og dannelsesmæssigt og understøtter, at eleverne trives fagligt og socialt. I 2018 vil vi arbejde med ekspertemner som fx feedback- og evalueringsformer, læring i praktikken samt elevtrivsel.

Ledelse, samarbejde og skoleudvikling

Et godt, professionelt samarbejde mellem lærere og ledelse og en løbende evaluering og udvikling af skolens praksis er afgørende for at skabe et godt læringsmiljø på ungdomsuddannelserne. EVA videreudvikler og vedligeholder viden om ledelse, organisering og styring på ungdomsuddannelserne, herunder om, hvordan uddannelserne kan arbejde med skoleudvikling og kvalitetsudvikling, der fremmer et godt, professionelt læringsmiljø og en fælles læringskultur. I 2018 vil vi arbejde med ekspertemner som fx skolernes kvalitetsarbejde, pædagogisk ledelse og teamsamarbejde.

Faglighed og dannelse

Kravene til unges faglighed, dannelse og kompetencer forandrer sig hastigt i disse år som følge af store forandringer både på arbejdsmarkedet og i samfundet som sådan. EVA videreudvikler og vedligeholder viden om, hvilke ændrede krav til unges faglighed og dannelse de aktuelle forandringer afstedkommer, samt hvordan nye faglige krav omsættes i undervisningen og den pædagogiske praksis på ungdomsuddannelserne. I 2018 vil vi arbejde med ekspertemner som fx 21st Century Learning Skills, almindelse samt implementering af læreplaner.

Digitalisering og teknologiforståelse

Digitaliseringen af undervisningen tager i disse år for alvor fart på ungdomsuddannelserne, bl.a. gennem indførelse af digitale teknologier og læremidler som læringsplatforme, virtuelle undervisningsrum og flipped learning. EVA videreudvikler og vedligeholder viden om, hvordan skoler og lærere kan anvende digitale teknologier og læremidler på en pædagogisk og didaktisk

hensigtsmæssig måde, og hvilke krav anvendelsen stiller til læreres, elevers og leders kompetencer. I 2018 vil vi arbejde med ekspertemner som it som pædagogisk værktøj og elevernes digitale kompetencer.

Unge uddannelsesvalg og overgange

Efter grundskolen skal unge vælge deres videre uddannelsesforløb, men overgangen til og videre fra en ungdomsuddannelse er ikke altid let. EVA videreudvikler og vedligeholder viden om, hvad der har betydning for de unges uddannelsesvalg og -forløb, og hvordan grundskoler, ungdomsuddannelser, uddannelsesvejledere og videregående uddannelser kan arbejde med at understøtte og kvalificere de unges valgprocesser og overgange. I 2018 vil vi arbejde med ekspertemner som uddannelsesparathed, unges valg af ungdomsuddannelse og reform af de forberedende tilbud.

Temaer – ungdomsuddannelse

EVA vil bidrage med ny viden og nye perspektiver til den offentlige debat, beslutningstagere på alle niveauer samt de professionelle på ungdomsuddannelserne. Vi vil tilvejebringe ny viden ved at gennemføre analyser inden for følgende prioriterede temaer:

Feedback og prøveformer på erhvervsuddannelserne

Et centralt mål med erhvervsuddannelsesreformen er, at eleverne skal blive så dygtige, de kan. Bedømmelse og feedback er afgørende elementer i elevernes læreprocesser og har dermed stor betydning for elevernes udbytte af undervisningen. Hvordan arbejdet med disse elementer foregår i praksis, er imidlertid underbelyst i erhvervsuddannelsessammenhæng.

Med erhvervsuddannelsesreformen er der nogle nye og udfordrende betingelser for at give eleverne løbende feedback og formativ evaluering. Fx skal undervisningen være helhedsorienteret på tværs af grundfag og uddannelsesrettede fag, og den skal være differentieret og tage afsæt i de enkelte elevers forudsætninger og interesser.

Når det handler om de prøver og eksaminer, som eleverne skal tage, gælder det, at den enkelte skole fastlægger formen på den enkelte prøve ved at udpege prøvens grundlag, forløb og eksamensform. EVA ønsker med dette tema at undersøge, hvilken betydning forskellige feedback- og prøveformer har for elevernes læring og trivsel. Det vil herunder være relevant at kortlægge skolernes praksis i dag samt undersøge sammenhængen mellem feedback/prøveformer og elevernes læring og trivsel. Temaet ligger under ekspertområdet *god og motiverende undervisning*.

Pædagogisk ledelse og teamsamarbejde på de gymnasiale uddannelser

Et vigtigt element i den nye gymnasiereform er, at lærerne skal undervise og samarbejde på nye måder. Det gør sig fx gældende i forbindelse med studieretninger og fagpakker, ligesom formativ feedback og evaluering skal spille en langt større rolle end tidligere. Mange gymnasier skal på den baggrund i gang med kompetenceudvikling og pædagogiske udviklingsprojekter. Gymnasiereformen afføder på den måde et styrket behov for viden om, hvordan den pædagogiske ledelse kan arbejde med at udvikle og forandre kulturen og læringsmiljøet på skolen, og hvordan underviser teams og pædagogiske ledere kan samarbejde om at bedrive god undervisning.

EVA vil bidrage med viden om, hvilke elementer og organisatoriske rammer og processer der er befordrende for at skabe en fælles læringskultur på skolerne. Det kunne eksempelvis være relevant at lave en kortlægning af læringskulturen på landets gymnasier, der belyser praksis mht. pædagogisk ledelse og teamsamarbejde. En anden mulighed kunne være at iværksætte aktionslæringsforløb, hvor udvalgte gymnasier afprøver nye formater for teamsamarbejde med

henblik på at udvikle ny, praksisfunderet viden. Temaet ligger under ekspertområdet *ledelse, samarbejde og skoleudvikling*.

Kreativitet i ungdomsuddannelserne

Kreative erhverv og kreative kompetencer fremhæves som væsentlige for at sikre Danmarks fremtidige konkurrenceevne. Kreative kompetencer er en del af 21st Century Learning Skills, og OECD arbejder med at indføje kreativitet i PISA-målingerne. Kreativitet er dermed i høj grad på dagsordenen internationalt, mens der i de danske ungdomsuddannelser endnu er begrænset fokus på, hvordan de unges kreative kompetencer kan styrkes.

Med et tema om kreativitet ønsker EVA at sætte fokus på rammerne for at kunne udvikle de unges kreative kompetencer og derved sikre kvalificeret arbejdskraft til fremtidens arbejdsmarked. En vinkel kan være at undersøge, hvordan man konkret arbejder med kreativitet på ungdomsuddannelserne. Hvilke rammer er der for arbejdet, og hvordan er koblingen til praksisfaglige og innovative kompetencer? Hvilken betydning har kreative fag som fx musik og billedkunst for elevernes almendannelse? Et andet tiltag kunne være en eller flere vidensopsamlinger, hvor der indhentes internationale erfaringer med arbejdet med at styrke kreativitet og kreative kompetencer på ungdomsuddannelserne. Endelig kunne det være relevant at kigge på de unge, der overvejer at uddanne sig inden for et kreativt erhverv. Hvilke muligheder har de, og hvordan er deres veje i ungdomsuddannelsessystemet? Temaet ligger under ekspertområdet *fremtidens faglighed og dannelse*.

Fortløbende projekter

Unge uddannelsesparathed

EVA følger implementeringen af de uddannelsesparathedsordninger, der trådte i kraft i 2014, og belyser herunder betydningen af de vejledningsmæssige og faglige indsatser, der tilbydes ikke-uddannelsesparate unge i folkeskolen. Projektet er igangsat som led i *Handlingsplan 2014* og løber frem til 2020.

4 Videregående uddannelse

EVA vil på det videregående uddannelsesområde i 2018 have sit primære fokus på at fastholde og videreudvikle sin ekspertposition samt på temaet styrket uddannelseskvalitet. Endvidere fortsætter vi arbejdet med det fortløbende projekt om frafald på de videregående uddannelser samt følgevalueringen af pædagoguddannelsen.

Ekspertviden om de videregående uddannelser

EVA vil bidrage med viden og perspektiver til den offentlige debat, beslutningstagere samt ledere og uddannelsesplanlæggere på de videregående uddannelser. Vi vil indsamle og formidle eksisterende viden samt gennemføre analyser af aktuelle tendenser inden for følgende prioriterede ekspertområder:

Studieintensitet

Studieintensitet, dvs. den samlede tid, som de studerende bruger på at studere, har betydning for de studerendes læringsudbytte og dermed for uddannelseskvaliteten. EVA har løbende beskæftiget sig med studieintensitet, herunder i en undersøgelse fra 2014 af, hvordan de videregående uddannelsesinstitutioner anvender ECTS-point på deres uddannelser, samt i inspirationskataloget *Styrk de studerendes udbytte – inspiration til at arbejde med de studerendes studieintensitet* fra 2016. Med afsæt i EVA's tidligere undersøgelser vil vi bidrage til arbejdet med at styrke studieintensiteten på de videregående uddannelser.

Feedback og styrket læring

Feedback er en af de væsentligste knapper, der kan skrues på for at styrke kvaliteten af de videregående uddannelser, og Uddannelseszoom viser, at der er et potentiale for at styrke feedbacken på videregående uddannelser. Der findes en bred litteratur om feedback, som med fordel kan systematiseres og omsættes til konkrete metoder til feedback. EVA vil bidrage til vidensgrundlaget om feedback og med bud på, hvordan feedback kan anvendes konkret til at fremme læring og uddannelseskvalitet på videregående uddannelser.

Optagelsessystemet for de videregående uddannelser

Optagelse og adgang står centralt i forhold til at sikre et godt og varigt match mellem ansøger og videregående uddannelse, og optagelsessystemet debatteres jævnligt af uddannelsespolitiske aktører. EVA har gennemført omfattende analyser af det danske optagelsessystem og undersøgt andre nordiske, og i forlængelse af disse og nye analyser på området vil EVA bidrage med ekspertviden, der bl.a. kan understøtte arbejdet med at udvikle fremtidens optagelsesprocedurer på et solidt vidensgrundlag.

Studenterservicer

Studenterservicer såsom studieunderstøttende kurser og mentorordninger bruges af mange uddannelsesinstitutioner som redskaber til at understøtte, at studerende med mange forskellige baggrunde kan realisere deres fulde læringspotentiale. Med afsæt i eksisterende EVA-viden og international viden på området vil vi levere perspektiver til det fortsatte arbejde med at udvikle velfungerende studenterservicer.

Temaer – videregående uddannelse

EVA vil bidrage med ny viden og nye perspektiver til den offentlige debat, nationale og kommunale beslutningstagere, organisationer m.fl. Vi vil tilvejebringe ny viden ved at gennemføre analyser inden for følgende prioriterede temaer:

Styrket uddannelseskvalitet

Efter en årrække med stærkt fokus på relevansen af de videregående uddannelser, herunder tiltag såsom uddannelsesdimensionering og mere information om uddannelsernes beskæftigelsesmuligheder, er kvaliteten af de videregående uddannelser kommet højere op på listen over samfundsmæssige prioriteringer. Det stigende fokus på uddannelseskvalitet er aktuelt i lyset af bl.a. de seneste års stigning i optaget til de videregående uddannelser og nye digitale muligheder for undervisning og læring. Fx forventes der en række politiske initiativer til styrkelse af universitetsuddannelsernes kvalitet i løbet af 2018.

Dette er en dagsorden, som EVA ønsker at være med til at forme som ekspert i forskellige temaer, som er centrale elementer i uddannelseskvalitet. Flere af EVA's ekspertområder vedrører uddannelseskvalitet, og vi vil derfor tage afsæt i disse, vores øvrige ekspertområder og internationale erfaringer, når EVA i 2018 bidrager til arbejdet med den løbende kvalitetsudvikling af uddannelserne og undervisningen. EVA kan bidrage ved fx at identificere egnede kvalitetsparametre for de videregående uddannelser og at se på, hvordan man kan gennemføre forsvarlige målinger af disse.

Fortløbende projekt

Frafald på de videregående uddannelser

Mange videregående uddannelser er udfordret af høje frafaldsprocenter, samtidig med at der er et stort samfundsmæssigt fokus på, at flere studerende gennemfører en videregående uddannelse på normeret tid. I 2018 vil EVA på baggrund af et forløbsstudium fortsætte arbejdet med at gennemføre analyser og formidle resultater om frafald og omvalg blandt studerende, som blev optaget på en videregående uddannelse i 2016. Projektet er igangsat som led i *Handlingsplan 2017*.

5 Voksen- og efteruddannelse

På voksen- og efteruddannelsesområdet vil EVA i 2018 sætte fokus på temaet anvendelsesorienteret undervisning samt arbejde med at fastholde og videreudvikle sin ekspertposition.

Ekspertområder – voksen- og efteruddannelse

EVA vil levere viden og perspektiver til såvel den offentlige debat som til beslutningstageres og organisationers arbejde med at udvikle de forskellige dele af VEU-systemet. Vi vil indsamle og formidle eksisterende viden samt gennemføre analyser af aktuelle tendenser inden for følgende prioriterede ekspertområder:

Ufaglærtes kompetenceudvikling

Fremskrivninger viser, at der bliver stadig færre jobs til ufaglærte, og ufaglærtes kompetenceudvikling er derfor en af samfundets store udfordringer. EVA har i en række udgivelser sat fokus på, hvordan man bedst muligt styrker de ufaglærtes forudsætninger og muligheder for kompetenceudvikling. EVA vil i 2018 følge op på den eksisterende viden og bl.a. bidrage med viden til arbejdet med kompetenceudvikling af ufaglærte.

AMU til fremtidens arbejdsmarked

Arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU) spiller en vigtig rolle i forhold til den løbende vedligeholdelse af ufaglærtes og faglærtes kompetencer. Samtidig er AMU og andre VEU-tilbud løbende til diskussion i lyset af efterspørgsel på kompetenceudvikling, der er tilrettelagt fleksibelt og tager højde for ændrede krav og forventninger til, hvad virksomhederne og deres medarbejdere skal kunne. Bl.a. på grundlag af tidligere EVA-undersøgelser vil vi bidrage til udviklingen af tilbuddene om erhvervsrettet VEU, så disse forbliver en attraktiv og relevant mulighed for virksomheder og medarbejdere.

Basale færdigheder

Svage læse-, skrive-, regne- og it-færdigheder har store konsekvenser for den enkelte, virksomhederne og samfundet. EVA har allerede gennemført en række undersøgelser og bidraget med ekspertoplæg og debatindlæg. EVA vil i 2018 fortsætte arbejdet med at bidrage med ekspertviden i bl.a. den offentlige debat om styrkelsen af danskernes basale færdigheder.

Videregående voksen- og efteruddannelse

Et dynamisk arbejdsmarked afføder stigende behov for, at kompetencer vedligeholdes og udvikles. Dette gælder også for medarbejdere med en videregående uddannelse. EVA har i foråret 2017 bidraget med en aktivitetsanalyse og vil i 2018 bidrage med viden og perspektiver til udviklingen af tilbuddene på det videregående VEU-område.

Temaer – voksen- og efteruddannelse

EVA vil bidrage med ny viden og nye perspektiver til den offentlige debat, nationale og kommunale beslutningstagere, organisationer m.fl. Vi vil tilvejebringe ny viden ved at gennemføre analyser inden for følgende prioriterede temaer:

Anvendelsesorienteret undervisning – hvad skal der til?

Voksenuddannelserne er forpligtet til at tilbyde anvendelsesorienteret undervisning, idet der bl.a. er krav om at relatere undervisningen til praksis og inddrage deltagerne. Og det med god grund, da forskningen viser, at det har stor betydning for voksnes motivation for læring, at de oplever, at de direkte kan anvende det, de lærer. Fx viser tidligere EVA-undersøgelser, at anvendelsesorienteret undervisning er motiverende både for kursister på AVU og hf-enkeltfag og for studerende på en diplomuddannelse. Det kan imidlertid være svært for undervisere at tilrettelægge konkrete, anvendelsesorienterede læringsaktiviteter, som øger deltageres udbytte af undervisningen.

EVA ønsker bl.a. at gennemføre en vidensopsamling med fokus på, hvad der skal til, for at anvendelsesorienteret undervisning har virkning. I forlængelse heraf overvejes det at se nærmere på, hvad anvendelsesorienteret undervisning betyder for deltagerne, samt at indsamle og formidle eksempler på god praksis for tilrettelæggelse af anvendelsesorienteret undervisning.

6 Tværgående temaer

EVA har strategisk fokus på tværgående perspektiver i dagtilbud og uddannelse. Flere af de temaer, som er beskrevet på de foregående sider, rækker således ud over det specifikke område, fx ungdomsuddannelsernes, faglighed. Nedenfor beskrives det tværgående tema, som EVA, ud over de allerede nævnte, vil have fokus på, på tværs af alle fem områder.

At lære at lære – i hele uddannelsessystemet

En af dagtilbuds- og uddannelsessystemets mange vigtige opgaver er at sætte børn, unge og voksne bedre i stand til at tilegne sig viden og kompetencer, som de kan bruge nu og i fremtiden. Både i samværet med andre, i de jobs, de skal bestride, og i livet som helhed. Det er derfor afgørende, at både dagtilbud og uddannelse har fokus på at lære børn, unge og voksne at lære. På dagtilbudsområdet er der lige nu opmærksomhed på det brede dannelsesbegreb, grundskole og ungdomsuddannelse er inspirerede af OECD's bud på det 21. århundredes kompetencer, på de videregående uddannelser er der fokus på, at de studerende har stærke læringsstrategier, så de klarer sig bedst muligt, og på voksen- og efteruddannelsesområdet er der fokus på, at alle grupper på arbejdsmarkedet løbende må opkvalificere sig.

Men hvordan sikrer vi, at dagtilbuds- og uddannelsessystemet opmuntrer til gennem hele livet at lære nyt? Forskning peger på, at det at kunne initiere og fastholde sin egen læreproces, dvs. at være nysgerrig, stræbe efter ny læring og være virksom og vedholdende, og det at kunne lære af sine egne erfaringer er et af de mest betydningsfulde aspekter for både barnets og den voksnes læring. At lære at lære er med andre ord helt afgørende for, at alle børn og voksne får mest muligt ud af deres uddannelse – ligesom det oplagt har en særlig betydning for, at børn og voksne med svag socioøkonomisk baggrund kan bryde med velkendte mønstre i forhold til et mindre udbytte af undervisning og skolegang.

At kunne lære hele livet er en kompetence, der skal stimuleres og trænes. Hvor gode er vi til det i uddannelsessystemet? Hvordan arbejdes der med det i dagtilbud, skole, ungdomsuddannelse, videregående uddannelse og efteruddannelse? Hvilke former for læringsmiljøer er stimulerende i den henseende? Og hvilke erfaringer og perspektiver fra de enkelte dele af uddannelsessystemet kan med fordel befrugte hinanden? Med dette tværgående tema kaster vi lys på, hvordan der i uddannelsessystemet arbejdes med de kompetencer, der samlet set kan beskrives som at lære at lære. Ambitionen er at bidrage med anvendelsesorienteret viden om, hvordan man i de enkelte dele og på tværs af uddannelsessystemet kan stimulere børns, unges og voksnes motivation og kompetence til at være nysgerrige og vedholdende, hvad angår egne læreprocesser.

Fortløbende projekter

EVA følger pædagoguddannelsen

Pædagoguddannelsen er Danmarks største uddannelse, og EVA følger implementeringen af den nye pædagoguddannelse, der trådte i kraft i efteråret 2014. EVA følger udviklingen i studenteroptaget på pædagoguddannelsen og undersøger, i hvilken udstrækning der er indikationer på, at det er lykkedes at skabe en mere intensiv pædagoguddannelse med gode forudsætninger for et stort fagligt udbytte og udvikling af handlekompetence hos de studerende. EVA's dataindsamling og analyser er indholdsmæssigt koordineret tæt med EVA's øvrige arbejde på det videregående uddannelsesområde. Projektet er igangsat som led i *Handlingsplan 2015* og er planlagt til at løbe til og med 2018.

Unge veje mod ungdomsuddannelse

Overgangen til ungdomsuddannelse er i de senere år blevet påvirket af flere markante lovændringer, fx indførelsen af karakterkrav i forbindelse med optagelse på erhvervsuddannelserne og de gymnasiale uddannelser samt ændrede rammer for vejledningsindsatsen på grundskoleområdet. EVA følger, hvad ændringerne betyder for de unges valg og forløb, ved at følge en årgang af unge, fra de går i 8. klasse, og fire år frem. Undersøgelsen følger de unges forløb, herunder hvilken betydning vejledning, uddannelsesforberedende tilbud og opstartsaktiviteter på ungdomsuddannelserne har i forhold til at understøtte de unges overgange. Undersøgelsen vil i 2018 have fokus på de unges valg af ungdomsuddannelse i 9. klasse, herunder hvad der ligger til grund for de unges valg af henholdsvis en gymnasial uddannelse og en erhvervsuddannelse, samt hvilken betydning etnicitet og køn har i denne forbindelse. Projektet forventes at løbe frem til 2020. Projektet er en del af ekspertområdet unges uddannelsesvalg og overgange.

7 Netværk

EVA deltager i netværk af organisationer, der arbejder med uddannelse, evaluering og kvalitetsudvikling, for at følge med i den internationale og evalueringsfaglige udvikling. Derudover deltager instituttet i en række aktiviteter og konferencer i samarbejde med nationale og internationale organisationer, og vi prioriterer at have en tæt kontakt til evalueringsinstitutioner i andre lande.

Deltagelsen i netværk har til formål at styrke EVA's position som nationalt videnscenter for den internationale udvikling på dagtilbuds- og uddannelsesområdet og inden for evaluering. Desuden giver netværks-deltagelsen os mulighed for at formidle danske forhold og succeser og dermed bidrage til den internationale udvikling på området. I 2017 vil EVA prioritere en aktiv rolle i følgende netværk:

Dagtilbud for børn

ICSEI-netværk om Early Childhood Education and Care

ICSEI (International Congress for School Effectiveness and Improvement) er en international organisation, der har eksisteret i mere end 40 år, hvor politikere, embedsværk, forskere og praktikere fra hele verden mødes én gang årligt. Organisationen har traditionelt haft fokus på skoleområdet, men med det øgede globale fokus på værdien af dagtilbudsområdet som arena for tidlige indsatser med henblik på at sikre børns udvikling, læring og dannelse som samfundsborgere er der i regi af ICSEI i 2009 etableret et ECEC-netværk (Early Childhood Education and Care), hvor vi varetager netværksledelsen. Kongressen og netværket giver os indblik i international forskning og globale trends og strømninger samt mulighed for erfaringsudveksling om kvalitetsudvikling i feltet mellem policy, forskning og praksis.

Nordic Network on ECEC

Det nordiske netværk består af deltagere fra de nordiske landes ministerier og statslige evalueringsinstitutioner, der beskæftiger sig med dagtilbudsområdet. Netværket mødes en til to gange om året med henblik på at udveksle viden om og erfaringer med nordiske tiltag inden for området samt at opnå mulighed for koordinering af evalueringer og undersøgelser de nordiske lande imellem. Vi deltager i netværkets møder med bl.a. oplæg om resultater fra vores undersøgelser og evalueringer samt i netværksaktiviteter mellem møderne.

EECERA – Special Interest Group on Young Children's Perspectives

Den årlige europæiske konference om uddannelsesforskning European Early Childhood Education Research Association (EECERA) har eksisteret i 25 år. I regi af EECERA er der etableret flere Special Interest Groups (netværk), hvor EVA deltager i netværk om inddragelse af børneperspektiver, om forældresamarbejde og om sammenhæng mellem dagtilbud og skole. I netværkene deltager forskere fra de europæiske lande samt internationalt. Gennem deltagelse i netværkene får EVA opdateret viden om eksisterende og kommende forskningsprojekter og resultater, ligesom det giver mulighed for metodisk sparring og erfaringsudveksling i EVA's evalueringer. EVA er landekoordinator for Danmark og står dermed for at skabe kontakt mellem danske aktører på dagtilbudsområdet og internationale forskningsmiljøer i EECERA-regi.

Grundskole og ungdomsuddannelse

Nordiska Evalueringsnetværket

Vi er medlem af Nordiska Evalueringsnetværket, et netværk for nordiske institutioner, der gennemfører evalueringer og analyser på skoleområdet. Netværket bliver brugt til tværgående drøftelser af fælles temaer som kvalitetssikring, test og afgangsprøver, deltagelse i internationale undersøgelser, metodeudvikling m.m. Desuden nedsættes der efter behov arbejdsgrupper, ligesom netværket indimellem fungerer som ramme om fælles projekter.

NORDYRK

Vi sidder i ledelsesgruppen i NORDYRK, som er et nordisk forskernetværk om erhvervspædagogik og er-hvervsdidaktik. Formålet med netværket er at styrke og formidle forskning i erhvervsuddannelserne og erhvervspædagogik inden for de nordiske lande og at udvikle og styrke uddannelse af erhvervsuddannelseslærere.

Forsker-praktikernetværket for erhvervsuddannelser

Vi er medlem af Forsker-praktikernetværket for erhvervsuddannelser. Netværkets formål er at styrke sammenhængen og dialogen mellem forskning og praksis. Medlemmerne af netværket er forskere, repræsentanter fra lærer- og lederforeninger, faglige udvalg og andre interessenter inden for det erhvervspædagogiske felt.

Videregående uddannelse

Dansk Universitetspædagogisk Netværk

EVA er associeret medlem af Dansk Universitetspædagogisk Netværk (DUN), der er de danske universiteters forening for universitetspædagogik og studieudvikling. DUN har til formål at udvikle universitetsuddannelsernes og universitetsundervisningens kvalitet og samler bl.a. undervisere og pædagogiske konsulenter fra universiteterne. DUN fremmer dette gennem at skabe netværk og aktiviteter for medlemmerne og ved at tage initiativ til nyhedsbreve, arrangementer og udgivelsen af Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift.

ENQA

EVA er tilknyttet ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education) som "affiliate". ENQA er en sammenslutning af europæiske evalueringsorganisationer inden for videregående uddannelse og er det væsentligste internationale netværk på det videregående område.

NOQA

Vi deltager i NOQA (Nordic Quality Assurance Network in Higher Education), som er et netværk for nordiske institutioner, der arbejder med kvalitetssikring inden for videregående uddannelse. Netværket har som hovedformål at udarbejde et fælles årligt projekt, og resultaterne fra projektet formidles efterfølgende til europæiske kvalitetssikringsorganisationer og uddannelsesinstitutioner.

Voksen- og efteruddannelse

Voksenpædagogisk Forum

EVA tager del i et netværk, der går på tværs af det danske voksenuddannelsessystem. Voksenpædagogisk Forums primære ambition er at holde liv i debatten om voksenpædagogik, bl.a. ved at skabe platforme for udveksling af erfaring, viden og ideer om voksenpædagogik og voksenuddannelse. Forummets primære aktiviteter er en stor konference i foråret (ca. 100 deltagere) og et seminar i efteråret for forummets referencegruppe (ca. 30 deltagere).

Evaluerings- og metodefaglige netværk

Dansk Evalueringselskab

En repræsentant for EVA er formand for bestyrelsen for Dansk EvalueringsSelskab (DES), og EVA deltager desuden med oplæg i selskabets årlige konference. Formålet med selskabet er at være platform for erfaringsudveksling og diskussion af evalueringsfaglige problemstillinger, herunder udviklingen inden for evalueringsteori og -metode, nyttiggørelse af evalueringsresultater, faglig udvikling og standarder for god evalueringspraksis.

Selskab for Surveyforskning

Vi er repræsenteret i Selskab for Surveyforskning's bestyrelse og deltager desuden i selskabets ca. fire årlige halvdagsarrangementer. Selskab for Surveyforskning har til formål at være forum for tværvideenskabelig diskussion og erfaringsudveksling om fremme af forskning i og anvendelse af surveymetoder, dvs. undersøgelser ved hjælp af spørgeskemaer. Selskabet har desuden til formål at udveksle viden med beslægtede selskaber, såvel danske som udenlandske.

Handlingsplan 2018

© 2017 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er trykt i begrænset oplag og udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7182-076-8

ISBN 978-87-7182-077-5

EVA gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk